

Vogels in Berkelland

Speciale uitgave
van de Vogelwerkgroep

Verslag over Zwaluwen, Uilen en Weidevogels in 2015

Borculo - Ruurlo - Eibergen - Neede

Voorjaar 2016

Boerenzwaluw

Kerkuilen

Kievit

De broedresultaten van de Zwaluwen, de Uilen en de Weidevogels in één nieuwsbrief

In deze nieuwsbrief vindt u de verslagen van de verschillende projectgroepen. In 2015 zijn erven in het buitengebied van Berkelland bezocht en de broedresultaten zijn in beeld gebracht.

Uitgebreide informatie en gegevens zijn te vinden op onze website

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

U kunt ons bereiken via email: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Inhoudsopgave

Projectgroep Zwaluwen Berkelland	1
Projectgroep Uilen Berkelland	4
Projectgroep weidevogelbeheer Berkelland	6

Zwaluwproject Berkelland: weer een goed zwaluwjaar

Veertig vrijwilligers hebben meer dan 1000 adressen in de gemeente Berkelland bezocht om het aantal broedpaartjes boeren- en huiszwaluwen te tellen. De resultaten voor de boerenzwaluw is met 3239 vrijwel gelijk aan 2014, een teruggang van 0,2 %. Voor de huiszwaluwen was het verschil duidelijk groter. Het totaal was 1269, helaas een teruggang van 6,7%. Voor de oeverzwaluwen een goed bericht, in 2015 is de nestwand aan de Meenweg in Beltrum ontdekt zijn met succes een aantal broedsels uitgevlogen.

Helaas zien we ook medewerkers vertrekken. We kunnen voor de komende jaren nog wel enkele nieuwe vrijwilligers gebruiken voor ons project.

Kunstnesten voor zwaluwen, is dat nodig?

Gedurende de laatste tien jaren hebben we een groot aantal kunstnesten voor huiszwaluwen geplaatst. Hierdoor hebben we een dalende trend van vele jaren om kunnen zetten naar een meer constant niveau. Maar, "Creëren we geen nieuwe soort huiszwaluwen die zelf geen nesten meer kunnen bouwen?"

Helaas is in ons gebied niet altijd het goede kwaliteit bouw materiaal voorhanden. De natuurlijke nesten die altijd tegen buitengevels onder een overstekende rand gebouwd zijn, kunnen bij extreem weer gemakkelijk uiteen vallen. Kunstnesten zijn veel sterker. Dit nagebouwde duurzame nestje is gemaakt van cement en zaagsel. Een kunstnest kost normaal iets meer dan € 10. Met een aantal van 1500 geplaatste nesten zou dit een gigantische

Het geplaatste kunstnest voor de boerenzwaluw was eerst de redding voor het afgefallen nest, daarna nogmaals gebruikt voor een tweede broedsel en nu weer gekraakt door een andere vogel

Lees verder op pagina 2

kostenpost voor de vogelwerkgroep geweest zijn. Een aantal jaren geleden hebben we een groots programma opgezet om zelf op een efficiënte manier deze kunstnesten te kunnen vervaardigen.

De nesten worden niet zo maar geplaatst. Huiszwaluwen zijn kolonievogels. Er moeten al wel huiszwaluwen in de buurt waargenomen zijn voordat we aan kunstnesten denken. We plaatsen ze zoals de Huiszwaluw zijn natuurlijke nest gebouwd zou hebben. Een vrije aanvliegroete zonder grote bomen, onder een oversteek en met de opening zodanig dat het nest van onderen aangevlogen kan worden. De opening is zodanig dat de jongen al gauw zelf buiten het nest kunnen poepen, zodat het nest schoon blijft. Helaas is al die poep op de grond ook weer niet zo mooi. Maar dit zijn wel de restanten van een enorm aantal vliegen! Nadat de jongen uitgevlogen zijn wordt het nest meestal schoon achtergelaten. Toch moeten we nesten af

Huiszwaluwen

en toe controleren en eventueel schoonmaken. Helaas is het voorgekomen dat een broedsel verstoord is, en dat uiteindelijk grote dode jongen in het nest achtergebleven zijn. Dat nest kan dan niet meer gebruikt worden. Ook zien we af en toe dat een nest gekraakt is door een andere vogel of door wespen.

Tot slot: Op plaatsen waar we kunstnesten geplaatst hebben, zien we ook volop natuurlijke nesten als er goed bouw materiaal zoals vette modder redelijk dichtbij beschikbaar is. Is geen goed bouw materiaal voorhanden dan zien we dat de kunstnesten een heel goed alternatief zijn.

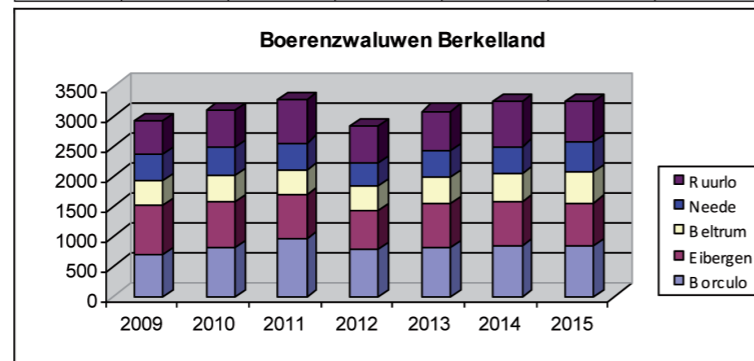
Voor de Boerenzwaluw vinden we het niet nodig een groot programma met kunstnesten op te zetten. De Boerenzwaluw bouwt zijn nest altijd binnen, mogelijk in een donker hoekje. Willen we helpen, dan is meestal een extra plankje al voldoende. Toch plaatsen we incidenteel een echt kunstnest voor boerenzwaluwen. Afgelopen jaar werden we gebeld door mevr. Rietman in Eibergen met de mededeling dat een zwaluwnest naar beneden gevallen was, dat één jong helaas dood was, en dat er nog vier jongen op de grond in het hoekje van de paardenstal zaten. We hebben toen onmiddellijk een kunstnest op de plek van het kapotte nest geplaatst, en daarna de jongen vogels in het kunstnest gezet. Binnen enkele minuten nadat we de stal verlaten hadden kwamen de oude vogels terug om de jongen in het nieuwe nest te voeren. Alle 4 jongen zijn uiteindelijk gewoon uitgevlogen. Het nestje werd zelfs nog voor een tweede legsel gebruikt.

Voor noodgevallen hebben we daarom altijd wel enkele kunstnesten voor boerenzwaluwen beschikbaar.

Boerenzwaluwen

Al sinds een aantal jaren kunnen we constateren dat de aantallen broedpaartjes Boerenzwaluwen heel constant blijft. Per telgebied zijn er wel enkele schommelingen, maar uiteindelijk doorgerekend is ook dit jaar weer redelijk constant. We zien ook dit jaar weer een toename van het aantal boerenzwaluwnesten in de ligboxenstallen, al is dat nog heel beperkt. Wel rapporteren onze waarnemers dat met name deze grote stallen ook vaker bezocht worden door een uil. Het lijkt duidelijk dat bij aanwezigheid van een uil het aantal nesten van de boerenzwaluw vaak veel lager is.

	Borculo	Eibergen	Beltrum	Neede	Ruurlo	Totaal
2009	694	821	403	448	545	2911
2010	817	762	444	452	630	3105
2011	968	718	411	461	711	3269
2012	772	652	414	392	596	2826
2013	806	728	449	438	661	3082
2014	846	732	464	456	748	3246
2015	848	711	512	510	658	3239

Boerenzwaluwen ringproject

Zoals andere jaren, hebben Wim Raben en Anton Meenink ook in 2015 weer een groot aantal jonge boerenzwaluwen geringd. We zien dit jaar dat veel gegevens ongeveer gelijk zijn aan 2014. Echter we zien per broedpaar minder tweede en derde broedsels, waardoor het uiteindelijke getal voor uitgevlogen jongen per broedpaar iets lager ligt dan afgelopen jaar. Toch weer een hele prestatie van Wim en Anton om al deze jongen te ringen, en de nesten zo precies te volgen.

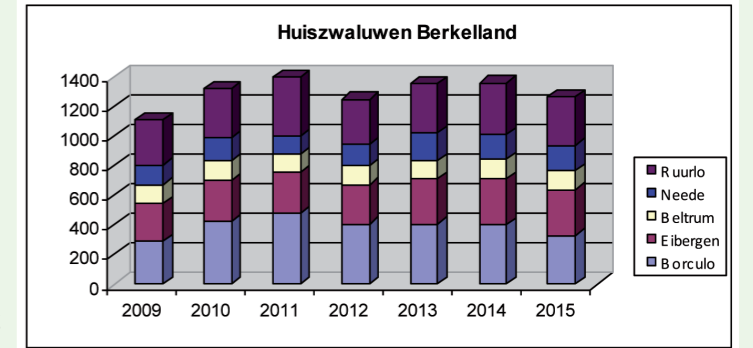
	2012	2013	2014	2015
Broedparen	74	100	89	124
Aantal nesten	130	178	169	194
Aantal eieren	584	751	761	896
Gem. eieren per nest	4,49	4,22	4,50	4,62
Aantal jongen	532	656	683	770
Gem. Jongen per nest	4,09	3,69	4,04	3,97
Aantal geringd	451	574	517	662
Aantal uitgevlogen	494	569	625	717
Gem. uitgevlogen	3,80	3,20	3,70	3,7
Uitgevl. per broedpaar	6,68	5,69	6,38	5,78

Huiszwaluwen

Helaas hebben we in 2015 het aantal huiszwaluwen zien teruggaan. Deze teruggang was erg opvallend bij een slechts een paar adressen. Bij 4 adressen in Geesteren en Eibergen met normaal grote aantallen nesten, zagen we een teruggang van 60 nesten.

	Borculo	Eibergen	Beltrum	Neede	Ruurlo	Totaal
2009	291	250	131	133	307	1112
2010	420	280	134	158	328	1320
2011	481	274	123	122	398	1398
2012	405	269	124	147	306	1251
2013	406	302	125	187	333	1353
2014	401	313	129	171	346	1360
2015	330	308	127	174	330	1269

Ook in het afgelopen jaar hebben we gezien dat er meer nieuwe adressen met eerst een klein aantal natuurlijke nesten bijgekomen zijn. Dit is een goede ontwikkeling.

Voor de huiszwaluwen hebben we veel kunstnesten geplaatst. In 2015 was bijna 50 % van deze kunstnesten door huiszwaluwen gebruikt. Van alle broedpaartjes Huiszwaluwen die in Berkelland geteld zijn heeft 59% in een kunstnest gebroed, en 41 % heeft een eigen natuurlijk nest gebouwd.

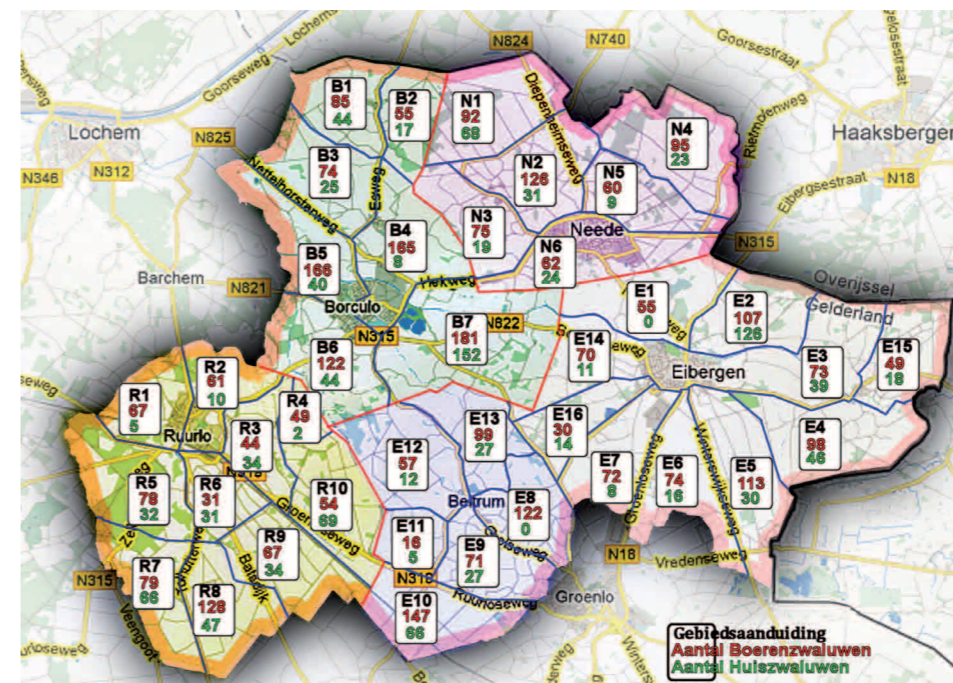
Oeverzwaluwen

Fantastisch! De oeverzwaluwen hebben de speciale nestwand in het natuurgebied aan de Meenweg in Beltrum gevonden. Het heeft drie jaar geduurd. Eerst was er geen activiteit, toen werden er wel enkel oeverzwaluwen waargenomen bij de nestwand, en werden eerste pogingen tot het uitkrabben van nestgangen gedaan. Maar echt tot broeden kwam het niet tot 2015. Afgelopen jaar hebben we 16 nestgangen geteld. Uiteraard zijn we heel blij met dit resultaat. Leuke bijkomstigheid was dat ook een ijsvogel deze wand gevonden heeft en er ook een nest in gebouwd heeft.

Wand met Oeverzwaluwen

Achter de nestwand aan de Meenweg in Beltrum bevindt zich nog een labyrint voor overwintering van o.a. veldmuizen. Bij inventarisatie blijken 5 grootvleermuizen en 4 kleine watersalamanders hier overwinterd te hebben. In het gebied van de Hambroekplas bevindt zich ook een nestwand. De omgeving is afgelopen jaar geheel opgeknapt, en de houtopslag is verwijderd en de nestgangen zijn alle uitgeboord en van nieuw zand voorzien. Helaas hebben we nog geen broedresultaat gehad. Hopelijk komt dat de komende jaren alsnog. Behalve in de nestwand hebben we in 2015 op twee plaatsen nog oeverzwaluwen aangetroffen. Beide locaties waren ook in 2014 bekend, en mede door inzet van de plaatselijke bewoners hebben we dit jaar aan de Hoonesweg in Eibergen 16 nestgangen geteld, en aan de Bosmansweg in Beltrum 21 nestgangen.

De getelde aantallen broedparen van Boerenzwaluwen en Huiszwaluwen ingetekend in de kaart van Berkelland

2015: een minder goed uilenjaar!

De activiteiten van onze uilenwerkgroepjes richten zich vooral op ondersteuning van 3 van de 4 soorten Uilen die in Berkelland broeden te weten: de Steenuil, de Kerkuil en de Bosuil. Op diverse erven en buitenplaatsen zijn nestkasten voor Steenuilen en Kerkuilen geplaatst en in de bossen en enkele houtwallen zijn nestkasten voor Bosuilen geplaatst. Al deze kasten worden jaarlijks gecontroleerd en waar mogelijk worden de jonge Uilen voor onderzoek ook geringd. Ook worden al deze nestkasten regelmatig schoongemaakt en waar nodig gerepareerd of vervangen door een nieuwe nestkast. Een vierde Uilensoort, ook in Berkelland aanwezig, is de Ransuil. Ook deze uilen bouwen zelf geen nest maar broeden in oude, natuurlijke, nesten van kraaien, eksters of sperwers, meestal goed verborgen in hoge, dichte, groen blijvende kasten op geschikte locaties opgehangen. Toch willen we proberen om ook deze Uilensoort in de komende jaren met een overzicht van broedlocaties in kaart te brengen. Hiervoor vragen wij uw medewerking! Zie hiervoor een artikel op de volgende pagina in deze brochure.

In het kader van de nieuwe N18 zijn er, in opdracht van Rijkswaterstaat, verschillende nieuwe Steenuil- en Kerkuilenkasten op geschikte locaties opgehangen. Dit ter compensatie van mogelijk door de aanleg verloren gegane nestlocaties. Deze kasten worden vijf jaar lang in opdracht van Rijkswaterstaat door onze Uilenwerkgroep gecontroleerd. In 2015 waren er al een aantal van deze nieuwe locaties met succes door Uilen in gebruik genomen.

In het topjaar 2014, waarin bijna van een muizenplaag sprake was hadden de uilen geen gebrek en werden er veel jonge Uilen grootgebracht. Helaas bleek 2015 weer een daljaar te zijn. Als er minder muizen zijn legt het vrouwtje minder eieren, zijn er meer eieren schier d.w.z. niet bevrucht en is er te weinig voedsel voor het grootbrengen van de jonge Uilen. Dit had voor alle Uilen tot gevolg dat er veel minder jongen zijn grootgebracht dan in 2014.

Bosuilen

Van de 52 aanwezige nestkasten waren er in 2015 maar 15 bewoond, waarvan er 13 een succesvol broedsel voortbrachten. Dit zijn er maar 2 minder dan in 2014. Maar omdat er veel minder eieren werden gelegd vlogen er maar 21 jonge Bosuilen uit. Dat is 20 minder dan in 2014!, is min 49%. Het gemiddelde van 1.6 uit-gevlogen jong per kast is het laagste in de afgelopen jaren. Een duidelijk teken van voedselgebrek.

Jonge Bosuilen

Bosuil nestkasten 2015	aanw. kasten	Bewoonde nestkasten	bewoond z. broedsel	met broedsel	Br. mislukte	Br. geslaagde	1e eileg datum	aanw. jongen	dode of verdw. jongen	Uitgevl. jongen	Gem. aantal uitgevl. jongen
							----- totaal is gemidd.				
Borculo	13	3	0	3	0	3	20-02-15	6	0	6	2,0
Neede	18	3	0	3	2	1	26-02-15	3	0	3	3,0
Eibergen	17	8	0	8	0	8	19-02-15	11	0	11	1,4
Ruurlo	4	1	0	1	0	1	1-03-15	2	1	1	1,0
BERKELLAND	52	15	0	15	2	13	23-02-15	22	1	21	1,6

Steenuilen

De Steenuilen hadden nog het minste te lijden van de slechte muizenstand, er waren zelfs 13 kasten méér bewoond dan in 2014. Dit kwam ook omdat er 15 kasten zijn bijgeplaatst in 2015 wat het totaal aan Steenuilkasten in Berkelland op 288 brengt. Ook van invloed is dat de Steenuilen makkelijker overschakelen op ander voedsel dan alleen muizen. Ook insecten (vooral meikevers), rupsen, regenwormen en soms zelfs vogeltjes worden dan aan de jongen gevoerd. Bij Steenuilen kwam er 15% minder jongen groot. Uit de 124 bewoonde kasten zijn in totaal 283 jonge Steenuilen uitgevlogen en dat is 51 minder dan in 2014.

Jonge Steenuilen

Steenuil nestkasten 2015	aanw. kasten	bewoonde nestkasten	bewoond z. broedsel	met broedsel	Br. mislukte	Br. geslaagde	1e eileg datum	aanw. jongen	dode of verdw. jongen	Uitgevl. jongen	Gem. aantal uitgevl. jongen
							----- totaal is gemidd.				
Borculo	73	28	0	28	2	26	10-04-15	73	3	70	2,7
Neede	84	39	0	39	9	30	9-04-15	79	9	70	2,3
Eibergen	60	32	0	32	4	28	11-04-15	78	1	77	2,8
Ruurlo	71	25	0	25	1	24	26-03-15	69	3	66	2,8
BERKELLAND	288	124	0	124	16	108	06-04-15	299	16	283	2,6

Kerkuilen

Bij de Kerkuilen kwam in 2015 het gebrek aan muizen het hardste aan. Deze uil is het meest afhankelijk van muizen. Het aantal kasten met broedsel was met 40 stuks gelijk aan 2014. Het gebrek aan voedsel, muizen dus, kwam het duidelijkst naar voren in het aantal uitgevlogen jongen: 73 jonge Kerkuilen vlogen uit terwijl er in 2014 nog 212 jonge Uilen de nestkast verlieten, een vermindering van 67%! Waren er in 2014 nog broedsels met 8 of 9 jonge Kerkuilen in 2015 was het maximum 3 of 4 jonge uilen. Ook waren er in 2015 geen tweede of derde broedsels te noteren. We hopen dat het in 2016 weer beter gaat met de kastbewonende Uilen van Berkelland.

Kerkuil nestkasten 2015	aanw. kasten	bewoonde nestkasten	bewoond z. broedsel	met broedsel	Br. mislukte	Br. geslaagde	1e eileg datum	aanw. jongen	dode of verdw. jongen	Uitgevl. jongen	Gem. aantal uitgevl. jongen
							----- totaal is gemidd.				
Borculo	49	11	3	8	4	4	11-04-15	8	1	7	1,8
Neede	25	6	1	5	2	3	9-04-15	16	10	6	2,0
Eibergen	61	20	1	19	5	14	2-03-15	46	7	39	2,8
Ruurlo	29	9	1	8	0	8	31-03-15	24	3	21	2,6
BERKELLAND	164	46	6	40	11	29	28-03-15	94	21	73	2,5

Jonge Kerkuilen in nestkast

De Ransuil

Het afgelopen broedseizoen hebben wij geprobeerd om het aantal broedterritoria van de Ransuil in beeld te krijgen d.m.v. een oproep om de geluiden van jonge Ransuilen te melden. De jonge Ransuilen maken een geluid als "piepende schommels" en is dus wel te herkennen. De roepende geluiden van de jonge vogels hoor je in de zomer (juli en augustus) vanaf ongeveer 10 uur in de avond tot diep in de nacht. Vanuit heel Berkelland hebben we 7 meldingen binnen gekregen van jonge Ransuilen. Na twee keer een controleronde te hebben uitgevoerd hebben we op 1 locatie ook werkelijk jonge Ransuilen waargenomen. Op de andere locaties betrof het Bosuilen en op 4 locaties werd geen geluid meer waargenomen.

Om wat meer bekendheid te geven aan de Ransuil geven we hieronder een beschrijving:

Het opvallendste aan de Ransuil zijn de 'oorpluimen' wat niet wil zeggen dat deze iets met de oren te maken hebben. Het zijn versieringen op de kop van de Ransuil, de oren zitten aan de zijkant van de kop op verschillende hoogte waardoor de uil beter kan horen en de afstand tot het prooidier kan bepalen. De uilen kunnen 35 tot 40 cm groot worden en hebben een spanwijdte van 85 tot 100 cm. Het verenkleed op de rug is geelbruin met op boomschors lijkende donkere tekening. De onderzijde is licht bruingeel met donkere lengtestrepen en banden. Ransuilen leven in de winter in groepen, soms zijn er in een enkele spar of bosje wel 40 uilen bij elkaar te vinden. Deze gezamenlijke slaapplekken noemt men "roestplaatsen". De leefomgeving of biotoop van de Ransuil bestaat uit kleine bosgebie-

den met veelal naaldhout en daarbij open landschap met houtwallen en loofbomen. Ook in dorpen op rustige plekken bijvoorbeeld kerkhoven komen ze wel voor.

Ze maken minder geluiden dan andere uilen waardoor ze ook bijna niet opvallen. De jonge uilen vallen des te meer op getuige de "piepende schommels" van hierboven.

Al vanaf januari worden op de roestplaatsen de eerste paren gevormd die later in maart en april met baltsvluchten hun territorium bevestigen

De Ransuil broedt in oude nesten van roofvogels, kraaien en eksters en in enkele gevallen ook in een door vogelaars geplaatste nestmand. Het legsel bestaat uit 3 tot 5 eieren en na ongeveer 4 weken broeden komt het eerste ei uit. Na vijf dagen gaan de ogen open en zijn de wittige 'oorpluimen' zichtbaar. Als de jongen ongeveer 3 weken oud zijn verlaten ze het nest al en gaan wandelen in de takken van de nestboom, hierdoor worden ze "takkelingen" genoemd. Na vijf weken kunnen ze goed vliegen en worden daarna nog een aantal weken door de ouders verzorgd. De bedelroep is dan goed hoorbaar als de bovengenoemde "piepende schommels".

De prooidieren van Ransuilen zijn vooral muizen maar ook vogels (mussen, vinken), kikkers en insecten worden gegeten. In het eerste jaar sterft ongeveer 50% van de jongen. Een volwassen Ransuil wordt gemiddeld 3 jaar oud maar de oudste bekende Ransuil bereikte een leeftijd van 28 jaar! De populatie van de Ransuil is sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw meer dan gehalveerd. Verkeersslachtoffers, gebrek aan nestgelegenheid en predatie zijn de belangrijkste oorzaken. Ook de afwezigheid van veldmuizen kan een tijdelijke daling van het aantal Ransuilen met zich mee brengen. Door het onopvallende leven van Ransuilen is het aantal broedparen in Nederland slechts bij benadering bekend. De schattingen lopen uiteen van 3000 tot 4500 broedparen.

Ziet of hoort u een Ransuil? Wilt u dit dan melden bij: Henk Lammers van de Uilenwerkgroep telefoon 0653 771633 of mailen naar: henkenwilma@grolle.nl

Volwassen Ransuil

Projectgroep weidevogelbeheer Berkelland

De projectgroep Weidevogels wordt georganiseerd vanuit de VAN (Vereniging Agrarisch Natuurbeheer). Deze verslaggeving is door hen geschreven. Een aantal leden van de Vogelwerkgroep Berkelland voert, als vrijwilliger, het veldwerk voor deze organisatie uit.

In de specifieke weidevogelgebieden in Berkelland (langs de Berkel en Slinge) willen we extra acties ondernemen om meer veehouders met bescherming van Weidevogels te helpen.

In deze gebieden willen we kleine beheersvergoedingen mogelijk maken voor o.a. verlate maaidatum, plas-draspercelen en kuikenstroken en nestvergoeding.

Uit ervaringen van de afgelopen jaren blijkt dat we in deze gebieden de achteruitgang van Weidevogels (vooral Grutto) hebben kunnen ombuigen in een vooruitgang. Dit is een heel ander beeld dan de landelijke ontwikkelingen omtrent de weidevogels.

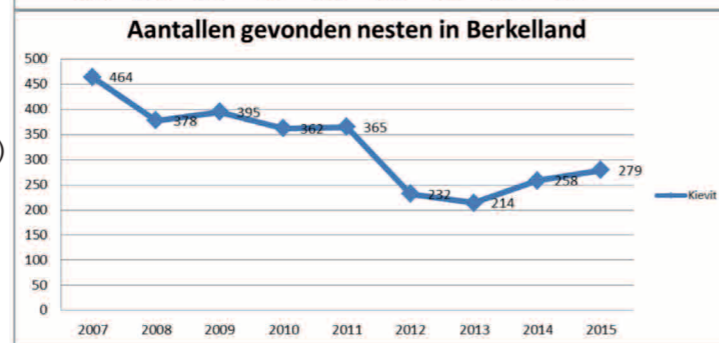
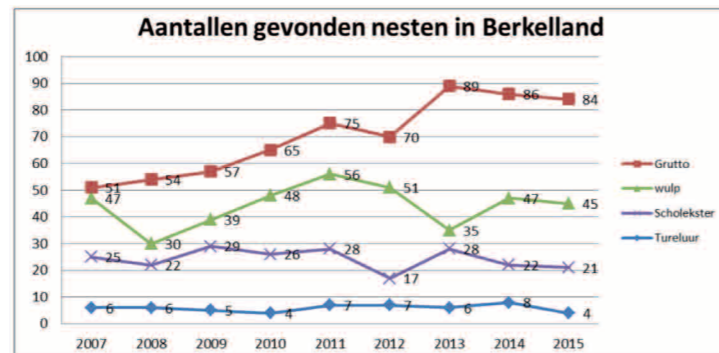
In samenwerking met de weidevogelcoördinator van Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) hebben we dit jaar alle legfels digitaal vastgelegd met een GPS systeem.

Activiteiten

Hieronder wordt een korte opsomming gegeven van de acties die we in 2015 hebben gehad:

- Bijeenkomst met boeren uit Geesteren-Noordijk (4 deelnemers) in de Leerkotte in Geesteren.
- Met een groep vrijwilligers onderhoud gepleegd aan sloten en poelen op het natuurgebied van de Stichting Groenbeheer Berkel en Slinge in Beltrum. Dit is een fourageer- en verzamelgebied van weidevogels in Beltrum, waarbij het van belang is dat poelen en sloten open blijven met laagblijvende beplanting. Drie dagdelen gewerkt met vrijwilligers. Dit willen we als winteractiviteit in stand houden.
- Op 29 januari 2015 met de IVN in Haaksbergen onze opzet van weidevogelbeheer besproken.
- Bonte Natuuravond met Jos Korenromp samen met weidevogelvereniging Achterhoek in Lievelede op 24 februari 2015
- Met IVN Gelderland lesmateriaal voor scholen samengesteld, dit heeft geresulteerd in een lespakket over weidevogels.
- Gastles gegeven op twee scholen (Regenboog en Op den Esch)
- Met de jeugd (ca 10 deelnemers) van IVN twee morgens op pad geweest om vogels te kijken.
- Startavond vrijwilligers op 17 maart 2015.
- Weidevogelboer van het jaar 2014 is het bedrijf van de familie Hesselink uit Geesteren geworden. Een artikel hierover is gepubliceerd in de Stentor op 31 maart 2015.
- Er is een eindavond van vrijwilligers (15 september 2015) geweest. Hier zijn de resultaten besproken en zijn de definitieve gegevens aangeleverd.
- Overlast door kraaien met 60 boeren besproken in najaar 2014 en een brief opgesteld hieromtrent. De provincie geeft geen toestemming voor het plaatsen van kraaienvangkooien.
- Patrijzenproject opgestart samen met WBE en Vogelwerkgroep Berkelland in oktober 2015. We hebben twee pilotgebieden aangewezen rondom Eibergen om in 2016 te starten met deze activiteit.
- De regeling Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLB), die per 1-1-2016 ingaat besproken met enkele landbouwers. Bij 5 deelnemers wordt in 2016 een kruidenrijke grasstrook aangelegd met verlate maaidatum.

Kievit en houden van natte weidegronden

Resultaten

- Aantal vrijwilligers in 2015: 37 personen (was 37).
- Aantal deelnemende landbouwbedrijven: 85 stuks (was 95 in 2014, niet overal nesten gevonden, boeren willen wel blijven deelnemen)
- Het aantal gevonden nesten van de meeste soorten blijft ongeveer gelijk.
- Er zijn meer Kievitsnesten gevonden. Dit is ook een gevolg van intensiever zoeken op deze soort.
- Tot nu toe zijn in totaal op 122 hectare beschermingsmaatregelen doorgevoerd. Dit was vorig jaar op 120 hectare.
- In totaal zijn er op 95 hectare beschermingsmaatregelen doorgevoerd. De maatregelen zijn:
 - Legselvergoeding per nest (op 22 ha.)
 - Nestbescherming op 71 ha.
 - Kuikenstroken aanleggen met verlate maaidatum op 2 ha.

Aanbevelingen

Enige aanbevelingen uit het jaar 2015:

- Stimuleren van kruidenrijke stroken voor kuikens, zowel extra bescherming als meer zaad en insecten. Dan in het voorjaar deze stroken ook niet bemesten.
- Blijven stimuleren van weidevogelbescherming zowel bij burgers als landbouwers helpt. Er zijn meer vrijwilligers en meer oppervlakte waarop beschermd wordt. Het ondersteunen van vrijwilligers blijft noodzaak. Daarvoor blijft een vergoeding en ondersteuning onmisbaar.
- Digitaal vastleggen stimuleert ook. De vrijwilligers weten van elkaar waar de nesten gevonden zijn en kunnen ontwikkelingen in het gebied volgen. Hier gaan we volgend jaar intensiever mee door.
- De Kievit gaan we nog intensiever volgen en markeren. In 2015 zijn we deze soort (door o.a. meer vrijwilligers) ook beter gaan vastleggen. We willen ook meer mandjes gebruiken op bouwland om de nesten bij bewerkingen gemakkelijker te kunnen verzetten.

Uitgebreid verslag is te lezen op www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Resultaten weidevogelbescherming 2007 t/m 2015 van Berkel en Slinge

Soort	gevonden									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
KIEVIT										
Beltrum-Groenlo-Zwolle	71	69	101	182	163	70	87	74	51	
Eibergen	76	59	65	32	42	36	39	62	59	
Ruurlo	145	148	158	103	113	75	41	57	60	
Neede-Borculo	172	102	71	45	47	51	47	65	109	
TOTAAL KIEVIT	464	378	395	362	365	232	214	258	279	
SCHOLEKSTER										
Beltrum-Groenlo-Zwolle	6	4	6	12	14	7	5	8	11	
Eibergen	1	1	11	4	2	3	12	9	5	
Ruurlo	4	13	12	3	5	0	7	0	0	
Neede-Borculo	14	4	0	7	7	7	4	5	5	
TOTAAL SCHOLEKSTER	25	22	29	26	28	17	28	22	21	
WULP										
Beltrum-Groenlo-Zwolle	8	10	17	21	24	19	20	19	9	
Eibergen	5	5	7	4	5	4	0	5	5	
Ruurlo	33	13	13	22	25	25	9	7	17	
Neede-Borculo	1	2	2	1	2	3	6	16	14	
TOTAAL WULP	47	30	39	48	56	51	35	47	45	
GRUTTO										
Beltrum-Groenlo-Zwolle	6	7	22	31	42	48	50	49	45	
Eibergen	19	22	11	14	13	6	15	14	11	
Ruurlo	11	13	13	12	12	11	0	2	4	
Neede-Borculo	15	12	11	8	8	5	24	21	24	
TOTAAL GRUTTO	51	54	57	65	75	70	89	86	84	
TURELUUR										
Beltrum-Groenlo-Zwolle	0	0	1	1	1	1	2	3	1	
Eibergen	2	3	3	3	4	5	3	4	1	
Ruurlo			0	0	0	0	0	0	0	
Neede-Borculo	4	3	1	0	2	1	1	1	2	
TOTAAL TURELUUR	6	6	5	4	7	7	6	8	4	
Totaal aantallen W/G/T	104	90	101	117	138	128	130	141	133	

Het jaar van de Kievit

Het gaat niet goed met een van de bekendste weidevogels, de Kievit. Vanaf halverwege de jaren 90 neemt het aantal broedende Kieviten in ons land in rap tempo af. In de periode 2005-2014 zelfs met bijna 5 procent per jaar. Daarom is 2016 door Sovon en Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot het Jaar van de Kievit.

Tot in de jaren tachtig nam de broedpopulatie van de Kievit in Nederland toe, maar daar is rond 1990 duidelijk een verandering in gekomen. In 2013 was nog ongeveer de helft van de broedaantallen van 1990 aanwezig. De laatste schatting van het aantal broedparen ligt tussen de 160.000 - 240.000 (Weidevogelbalans 2013). Waarom neemt de Kievit tegenwoordig met bijna 5% per jaar af?

De Kievit is een algemene soort in agrarisch gebied, maar neemt de laatste decennia in snel tempo af. Sinds 1990 is de populatie ongeveer gehalveerd. De Kievit gaat daarmee de andere weidevogels zoals de Grutto en de Scholekster achterna. Er zijn sterke aanwijzingen dat jaarlijks te weinig jonge kieviten groot worden. Door intensivering van de landbouw en de daarmee samenhangende verdroging zijn hun overlevingskansen laag. Daar komt bij dat met uitbreiding van het stedelijk gebied het leefgebied van de Kievit is gekrompen.

Volwassen Kievit

Overlevingskansen

Om te kijken wat de overlevingskansen van jonge kieviten zijn, gaan onderzoekers en vrijwilligers op verschillende plekken in het land vooral jonge kieviten ringen en volgen. Kieviten broeden in zowel grasland als op akkers en daarom kijken de onderzoekers in beide typen gebieden. Daarbij letten ze ook op de effectiviteit van beschermingsmaatregelen en hoeveel eieren er per gebied uitkomen. Met hulp van vrijwilligers gaan ze de kansen van een kuiken nauwkeurig vastleggen.

Bekende weidevogel

De Kievit is een bekende weidevogel die in heel Europa voorkomt. Van alle provincies in Nederland herbergen Friesland en Noord-Brabant de meeste kieviten. De soort staat bekend om het vroege broeden. Al in maart kunnen kieviten een nest beginnen en als gevolg van de warmere voorjaren vindt de eileg steeds eerder plaats.

Samenwerking

In het jaar van de Kievit slaan verschillende natuurorganisaties de handen ineen. Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland werken samen met bij het Vogeltrekstation aangesloten ringers en LandschappenNL. Sovon en het Vogeltrekstation voeren het onderzoek uit, deels met hulp van andere vrijwilligers.

Het Jaar van de Kievit is te volgen via:

www.sovon.nl/jaarvande Kievit

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

www.vwgberkelland.waarneming.nl

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Redactie: Henny Waanders, Henk Lammers, Marjon Hoën, Gerrit Stomps en de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer.

